

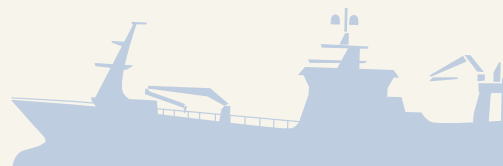
ROLLSPEL

Lärarhandledning

Intressekonflikter i fiskepolitiken

Det politiska spelet kring fisket i Östersjön innehåller hårda förhandlingar mellan olika aktörer och kompromisser mellan olika intressen. I detta rollspel får ni själva förhandla om tre aktuella fiskepolitiska frågor.

Foto: Ellen Bruno

Stockholms
universitet

Rollspelet är baserat på verkliga frågeställningar och aktörer.

SYFTE

Få insikt i hur intressekonflikter spelar in när politiska beslut tas, i detta fall kring fisket i Östersjön, och de olika aspekterna av hållbar utveckling (ekologisk, ekonomisk, social). Öva sig på att se och förstå olika perspektiv och pröva på att förhandla.

TIDSÅTGÅNG

50 min + ca 30 min förberedelsetid

DETTA BEHÖVS

- Utskrivna ex av elevversionen av övningen, olika för respektive roll (fiskare, miljöföreträdare, m.fl., se separata pdf:er).
- Utskrivna "Rollskyltar" för de olika aktörerna (se separat pdf).
- Varje elev behöver papper och penna, för att kunna notera argument och motargument under förhandlingen.
- Möblera gärna klassrummet i U-formad förhandlingssittning, med öppning mot ordförande- och sekreterarplatserna. För att ytterligare höja stämningen kan man ställa vattenflaskor och glas på borden och uppmana de elever som vill att klä sig formellt.

GÖR SÅ HÄR

- Dela in klassen i fyra olika aktörsgrupper samt en grupp bestående av ordförande (som fördelar ordet) och en eller två sekreterare (som antecknar). Om det är en mycket liten klass kan läraren agera ordförande och/eller sekreterare.
- Dela ut elevversionerna av övningen, ett ex per elev, utifrån rollerna de fått.
- Ge eleverna tid (under en lektion eller som läxa) att gruppvis förbereda sig inför rollspelet: sätta sig in i sin rolls argument och diskutera förhandlingstaktik. Gruppen med ordförande och sekreterare förbereder samtidigt hur varje fråga ska presenteras.

- Rollspelet kan antingen genomföras i hel- eller halvklass eller i mindre grupper, där varje elev är ensam om sin roll. Oavsett hur ni väljer att göra är det bra om eleverna får förbereda sin rolls argument gruppvis.
- När förhandlingen ska börja, låt aktörerna placera sig i klassrummet bakom respektive rollskylt. Ordföranden presenterar en fråga i taget. Därefter får alla räkna upp handen och argumentera för sin sak i den frågan. Ordföranden fördelar ordet och har till uppgift att se till att en talarlista följs och att inte folk stjälar ordet från varandra, eller pratar för länge. De som antecknar (sekreterarna) kan begära ett klargörande, om något är otydligt.
- Ordföranden ska även hålla tiden och se till att alla tre frågeställningar får ca 10–15 minuter var. Om det är en mycket liten klass kan läraren agera ordförande.
- När alla frågeställningar har diskuterats klart sammanfattar ”ordförande-gruppen” vad som sagts.
- Till sist ges alla tid att gå ur sina roller och bli sig själva igen. Då följer en gemensam diskussion på ca 10 minuter där eleverna får dela sina egna tankar, insikter, känslor och åsikter utifrån vad de varit med om och vad som tagits upp. Var det några synpunkter de tyckte saknades i diskussionen? Var det några aktörer som de tyckte saknades (konsument, fiskeberedningsindustrin, handlare, lokala politiker, djur, havsmiljön¹)? Vad tycker de själva är viktigt att beakta för att kunna ta ställning i frågorna? Låt eleverna diskutera inte bara fakta, utan också värderingar, moral och politik.

TIPS

I lektionsbankens del om miljögifter finns övningen ”Dioxinerna i fisken vi äter”. I den får eleverna veta varför det är olämpligt för unga att äta större mängder fet fisk från Östersjön. Om de har gjort den övningen kan diskussionerna om livsmedelsberedskap i rollspelet fördjupas.

Komplettera gärna rollspelet med att eleverna får läsa aktuella nyhets- eller debattartiklar om de frågor som avhandlas. Sök i medier och på [Östersjöcentrums webbplats](https://ostersjocentrum.se/webbplats).

1. Om naturens egen rätt att bli hörd, se t.ex. initiativet <https://embassybalticsea.com/>

LÄROPLANSKOPPLINGAR (GY25)

I rollspelet utforskar eleverna aktuella frågor och intressekonflikter i förvaltningen av fisk i Östersjön. Övningen behandlar de olika aspekterna av hållbarhet och berör bl.a. sysselsättning, infrastruktur, lönsamhet, levnadsvillkor och användning av en gemensam naturresurs, liksom ekosystemets funktioner, klimatförändringar och miljögifter. Genom rollspelet får eleverna tillfälle att leva sig in i olika perspektiv, i en konfliktfylld fråga som saknar given lösning och där både ekonomiska, sociala, kulturella och ekologiska värden står på spel. Övningen hjälper eleverna att navigera i en komplex värld, kritiskt granska källor (vem säger vad och varför) och utrustas för att kunna ta egen ställning.

BIOLOGI

Ur ämnets syfte (i korthet):

- Nyfikenhet, kreativitet och handlingsberedskap.
- Reflektera över frågor om hållbar utveckling.
- Samhälleliga och etiska frågor utifrån en naturvetenskaplig utgångspunkt.
- Biologins betydelse inom olika yrkesområden, för levnadsvillkor och för samhället.

Nivå 1

Kan exempelvis koppla till

- > Ekologi och evolution
- > Biologin i omvärlden
- > Biologins arbetsmetoder

Nivå 2

Kan exempelvis koppla till

- > Ekologi och evolution
- > Biologin i omvärlden

NATURKUNSKAP

Ur ämnets syfte (i korthet):

- Kunskap om naturen.
- Naturvetenskapligt perspektiv på omvärlden.
- Frågor som rör miljö, klimat och hållbar utveckling.
- Frågor med samhällsanknytning.

Nivå 1b

Kan exempelvis koppla till

- > Natur och hållbar utveckling (även 1a1)

SAMHÄLLSKUNSKAP

Ur ämnets syfte (i korthet):

- Möjlighet till ett aktivt, ansvarstagande och meningsfullt deltagande i samhället.
- Frågor som berör makt och demokratis förutsättningar.
- Formulera, uttrycka och pröva ställningstaganden. Nyfikenhet, engagemang och deltagande.
- Samhällets organisation och centrala institutioner.
- Kunskap om politiska, ekonomiska och sociala samhällsfrågor.
- Frågor som berör hållbar samhällsutveckling.
- Analysera och diskutera samhällsfrågor.

Nivå 1b

Kan exempelvis koppla till

- > Inflytande och beslutsfattande (även 1a1)
- > Ekonomi och resursfördelning (även 1a1)
- > Samhällsvetenskapliga perspektiv och arbetsmetoder (även 1a1 och 1a2)

Nivå 2

Kan exempelvis koppla till

- > Inflytande och beslutsfattande
- > Ekonomi och resursfördelning
- > Samhällsvetenskapliga perspektiv och arbetsmetoder

Nivå 3

Kan exempelvis koppla till

- > Inflytande och beslutsfattande
- > Ekonomi och resursfördelning

POLITIK OCH HÅLLBAR UTVECKLING

Ur ämnets syfte (i korthet):

- Förutsättningar, drivkrafter och värden som ligger till grund för arbete med miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.
- Handlingsalternativ och konsekvenser.
- Nationella och internationella överenskommelser och bestämmelser inom området.
- Orsaker till intressekonflikter.
- Kritiskt förhållningssätt till politiska ställningstaganden.
- Frågor som behandlar politik om hållbar utveckling.
- Undersökande arbetssätt. Praktiska fallstudier.

Nivå 1

Kan exempelvis koppla till

- > Politiska styrmedel
- > Centrala aktörer
- > Miljöpolitiska intressekonflikter
- > Konsekvenser av politiska handlingsalternativ
- > Etiska värderingar och överväganden
- > Analys av något hållbarhetsproblem.

Nivå 2

Kan exempelvis koppla till

- > Intresseorganisationer påverkar politisk agenda och beslutsprocess
- > Etiska värderingar och konsekvenser

GEOGRAFI

Ur ämnets syfte (i korthet):

- Naturprocesser och människans verksamheter.
- Globala utmaningar som rör nyttjande av naturresurser, intressekonflikter, geopolitik.
- Frågor kopplade till hållbar utveckling och hållbar samhällsplanering.
- Samband mellan natur och människa. Värdera lösningar. Handlingsberedskap i aktuella frågor.

Nivå 1

Kan exempelvis koppla till

- > Naturresurser och konsekvenser av nyttjande
- > Aktuella intressekonflikter om resurstillgångar

- > Hur ekologiska, sociala, ekonomiska och etiska perspektiv är integrerade med varandra i frågor som rör hållbar utveckling
- > Hållbar samhällsplanering och beredskap kopplat till framtidsfrågor

Nivå 2

Kan exempelvis koppla till

- > Hur nyttjande av naturresurser påverkar natur- och kulturlandskap
- > Analys av aktuella intressekonflikter på olika platser (natur, människa, samhälle)